

Hőtan és folytonos közegek mechanikája 8. gyakorlat

Szükséges előismeretek: Ideális gáz belső energiája, Gay-Lussac kísérlet, ekvipartíció tétele, reális gázok

Órai feladatok:

1. feladat

Becsüljük meg a szobámban lévő gáz belső energiáját! Mennyi ideig lehetne ennyi energiával egy 100 W-os égőt működtetni?

2. feladat

Hogyan változik meg egy tanteremben található gáz belső energiája, ha a hőmérsékletet T_1 -ről T_2 -re növeljük?

3. feladat

Fallal két részre osztott, tökéletesen hőszigetelt tartály két részében azonos anyagi minőségű egyatomos ideális gáz található, állapotjelzőik értékei $p_1; V_1; T_1$ és $p_2; V_2; T_2$, anyagmennyiségük n_1 és n_2 .

a) A tartály két részét elválasztó fal kihúzása után kialakuló új egyensúlyi helyzetben mekkora lesz a gáz hőmérséklete és nyomása?

b) Hogyan változik a hőmérséklet a Gay-Lussac kísérletben? Gay-Lussac kísérletben az egyik oldalon vákuum van és abba tágul ki a gáz.

4. feladat

Becsüljük meg a tanterem levegőjében található oxigénmolekulák átlagos sebességét!

5. feladat

Határozzuk meg a hőtágulási együttható értékét van der Waals-gáz esetében! A van der Waals-gáz állapotegyenlete:

$$\left(p + \frac{an^2}{V^2}\right)(V - nb) = nRT.$$

6. feladat

Mekkora a nyomáskorrekció, térfogatkorrekció és belsőenergia-korrekció a tanterem levegőjére, ha az ideális gáz modell helyett reális gáz modellel közelítem azt. A van der Waals-gáz belső energiája:

$$U = \frac{f}{2}nRT - \frac{an^2}{V}.$$

A levegő van der Waals állandói: $a = 140 \frac{\text{kPa dm}^6}{\text{mol}^2}$, $b = 40 \frac{\text{cm}^3}{\text{mol}}$.

7. feladat

Rajzoljuk fel a $p - V$ síkon az izotermákat ideális gáz és van der Waals gáz esetében!

8. feladat

Becsüljük meg a van der Waals gáz „fázisátalakulásához” tartozó kritikus nyomás p_c , térfogat V_c és hőmérséklet T_c értékeket levegőre! Írjuk fel ezek segítségével a van der Waals gáz állapotegyenletét!

Gyakorló feladatok:

Útban a modern fizikához 20A-29-től 20A-52-ig.

Beadandó feladatok:

Határidő: 2020. április 17. 20:00, A Canvas rendszerben lehet feltölteni, a megadott formai feltételek mellett.

1. beadandó feladat (6 pont)

Egy 50 m^2 alapterületű 3 m belmagasságú lakásban a levegő nyomása $p_0 = 100 \text{ kPa}$ és hőmérséklete $20 \text{ }^\circ\text{C}$.

a) Számoljuk ki a lakásban lévő levegő tömegét, ha a levegő átlagos moláris tömege $M = 29 \frac{\text{g}}{\text{mol}}$!

b) Stréber Tóni biztosra akart menni, ezért a lakásban található levegőt nem ideális gázként, hanem reális gázként vette figyelembe! Milyen értéket kapott Stréber Tóni az a) részbeli számolásra? Hány százalékos az eltérés? Stréber Tóni se akkora stréber, hogy a harmadfokú egyenletet analitikusan megoldotta volna, hanem keresett valami alkalmas szoftvert. A levegő van der Waals-állandóit pedig az alábbi magyar nyelvű wiki oldalról kereste ki https://hu.wikipedia.org/wiki/Van_der_Waals-egyenlet.

2. beadandó feladat (6 pont)

Egy hipotetikus szilárd test állapotegyenletét az alábbi képlet adja meg:

$$V = V_0(1 - ap + bT),$$

ahol az anyagi állandók értéke $a = 10^{-6} \frac{1}{\text{Pa}}$, $b = 10^{-3} \frac{1}{\text{K}}$. Tekintsünk a szilárd testből egy akkora darabot, melyre $V_0 = 10 \text{ dm}^3$.

a) Ábrázoljuk a $T_0=300 \text{ K}$, $T_1=600 \text{ K}$, $T_2=900 \text{ K}$ hőmérséklethez tartozó izotermákat p-V diagramon! A nyomás értékeket 0 kPa és 300 kPa között tudjuk változtatni. (A tengelyeken tüntesd fel a jellegzetes nyomás és térfogatok pontos értékét!)

b) Számoljuk ki a $T_0 = 300 \text{ K}$ hőmérséklet és $p_0 = 100 \text{ kPa}$ nyomás érték esetén a térfogati hőtágulási együttható és az izoterm kompresszibilitás értékét!

3. beadandó feladat (3 pont)

A deutérium fúziós reakciója csak akkor megy végbe, ha a deutérium kinetikus energiája nagyobb, mint $1,2 \cdot 10^{-13} \text{ J}$. Határozzuk meg azt a hőmérsékletet, amelynél a deutérium atommagjainak átlagos kinetikus energiája éppen megindítaná a fúziós reakciót!